

ÎNCHEIERE

16 august 2017

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ
al Curții Supreme de Justiție

în componență:

Președintele completului, judecătorul Iulia Sîrcu
Judecătorii Luiza Gafton, Mariana Pitic

examinând chestiunea privind admisibilitatea recursului declarat de către Efim Carauș,

în cauza civilă la cererea de chemare în judecată a lui Efim Carauș împotriva Institutului de fitotehnie „Porumbeni” cu privire la încasarea indemnizației de autor, împotriva deciziei Curții de Apel Chișinău din 16 martie 2017, prin care a fost respins apelul declarat de către Efim Carauș și menținută hotărârea Judecătoriei Criuleni din 15 noiembrie 2016,

c o n s t a t ă :

La data de 05 iulie 2016, Efim Carauș a depus cerere de chemare în judecată împotriva Institutului de fitotehnie „Porumbeni” cu privire la încasarea indemnizației de autor.

În motivarea acțiunii reclamantul a indicat că, Institutul de fitotehnie „Porumbeni”, succesorul Institutului de cercetări științifice în domeniul porumbului și a sorgului al Asociației științifice și de producere „Hibrid”, în decurs de 22 ani după ce în Constituția RM au fost prescrise normele Legii cu privire la protecția averii intelectuale, se folosește de trecătoarea de porumb MCSD-2 și semănătoarea de selecție, fiecare din ele fiind protejate cu câte două brevete de invenție nr. 938809, 1093287 și nr. 852213, 917742, care prezintă averea intelectuală a grupului de inventatori, din care face parte el și coautorii N. A. Șabala, A. I. Fux, A. V. Cazanji și S. I. Buzu.

Menționează că, pe parcursul exploatării mașinilor inventate, construite în natură și puse la dispoziția savanților selecționeri, acestea au contribuit la micșorarea sau constrângerea termenilor obținerii informației științifice, înlăturarea muncii manuale din procesele de selecționare și majorarea productivității muncii în 35-49 ori, ceea ce se confirmă prin documentele anexate.

Susține că, savanții-selecționeri folosesc în munca lor nobilă mijloace tehnice contemporane, întrucât ei selecționează hibridi și soiuri de culturi agricole, care sunt destinate pentru producerea bazată pe tehnologii mecanizate industriale.

Afirmă că, Institutul de fitotehnie „Porumbeni”, folosind invențiile enunțate, sistematic primește un efect economic solid, însă autorilor nu li s-a plătit nici un bănuț ca încurajare materială.

Relevă că, în perioada în care selecționerii, pentru fiecare hibrid selecționat de ei și implementat în producere, primeau indemnizațiile de autor corespunzătoare, inventatorii și constructorii mașinilor pentru selecție, care au izbăvit colegii săi de muncă manuală grea, sunt dați uitării în ceea ce privește încurajarea lor materială pentru averea lor intelectuală.

Consideră că, timp de 5 ani (1980-1985) luați în considerație la calcularea indemnizației de autor și 15% din suma efectului economic, măsura încurajării sau stimulării de autor pentru MCSD-2 constituie 1032950 lei, dintre care lui i se cuvine suma de 516475 lei, iar coautorului N.A. Șabala i se cuvine 516475 lei.

De asemenea, consideră că, în termenele agrotehnice nominale, din punct de vedere al științei, un agregat înzestrat cu semănătoare selectivă este în stare să semene un teren experimental cu suprafața de 45-50 ha.

Invocă că, după datele Institutului moldovenesc de cercetări științifice în domeniul porumbului și sorgului ASP „Hibrid”, efectul economic de la folosirea la semănat a semănătoarei de selecție constituie 35,17 ruble URSS/ha. Astfel, efectul economic anual de la exploatarea a patru semănători de selecție constituie suma de 2366941 lei, din care lui i se cuvine suma de 946766 lei, lui N. A. Șabala - 946766 lei, lui A. I. Fux - 236694 lei, lui A. V. Cazanji - 118347 lei și lui S. I. Buzu - 118347 lei.

Menționează că, Institutul de fitotehnie „Porumbeni”, prin răspunsul nr.01-5/51 din 15 februarie 2016, a refuzat să-i achite indemnizația de autor pentru averea intelectuală folosită de către institut în decurs de mulți ani.

Solicită încasarea de la pârât a sumei de 1463241 lei, cu titlu de indemnizație de autor pentru folosirea averii intelectuale.

Prin hotărârea Judecătoriei Criuleni din 15 noiembrie 2016 acțiunea a fost respinsă ca tardivă.

Prima instanță și-a argumentat concluzia prin faptul că, reclamantul a omis termenul de prescripție, care a expirat la data de 12 iunie 1986 și nu a solicitat repunerea în termen, făcând trimitere la art. art. 74, 77 și 78 din Codul civil (în redacția Legii din 26 decembrie 1964).

Prin decizia Curții de Apel Chișinău din 16 martie 2017 a fost respins apelul declarat de către Efim Carauș și menținută hotărârea primei instanțe.

La data de 19 mai 2017, Efim Carauș a declarat recurs împotriva deciziei instanței de apel, solicitând admiterea recursului și casarea integrală a deciziei instanței de apel și hotărârii primei instanțe.

În motivarea recursului a invocat că, decizia instanței de apel este neîntemeiată și ilegală, fiind emisă cu încălcarea normelor de drept material și procedural.

Menționează că, conform art. 271 din Codul civil, acțiunea privind apărarea dreptului încălcat se respinge în temeiul expirării termenului de prescripție extinctivă numai la cererea persoanei în a cărei favoare a curs prescripția, însă la materialele dosarului lipsește o astfel de cerere din partea intimatului.

Susține că, conform art. 272 alin. (1) din Codul civil, termenul de prescripție extinctivă începe să curgă de la data nașterii dreptului la acțiune. Dreptul la acțiune se naște la data când persoana a aflat sau trebuia să afle despre încălcarea dreptului.

Afirmă că, el a înaintat intimatului pretenția, prin care a solicitat achitarea indemnizației de autor pentru folosirea proprietății intelectuale fără permisiunea posesorului, însă această pretenție a fost respinsă de către ultimul la data de 15 februarie 2016.

Relevă că, la data de 05 iulie 2016, el a depus prezenta cerere de chemare în judecată, astfel, el nu a omis termenul de adresare în instanța de judecată, însă instanțele judecătorești intenționat nu au luat în considerare acest fapt.

Invocă că, conform art. 301 din Codul civil, în cazul și în modul stabilit de lege, se recunoaște dreptul exclusiv al persoanei fizice și juridice asupra rezultatelor activității intelectuale și asupra atributelor de identificare a persoanelor juridice, de individualizare a producției, a lucrărilor executate sau serviciilor prestate (denumirea de firmă, emblema comercială, marca de deservire etc.). Rezultatele activității intelectuale și atributele de identificare și de individualizare, ce constituie obiecte ale dreptului exclusiv, pot fi utilizate de terți doar cu consimțământul persoanei îndreptățite.

Menționează că, instanța de apel a concluzionat că, în contradicție cu prevederile Hotărârii Guvernului RM nr. 347 din 25 mai 1992, el nu a prezentat contractul încheiat cu intimatul, din care să rezulte valorificarea în orice formă a invențiilor protejate prin certificatele de autor ale fostei URSS.

Susține că, conform pct. 158 din Regulamentul, aprobat prin Hotărârea Sovietului Miniștrilor al URSS, prerogativa la încheierea contractului îi aparține intimatului.

Afirmă că, el a anexat la materialele cauzei probe, care confirmă că intimatul folosește trecătoarea de porumb MCSD-2 și semănătoarea de selecție, care prezintă averea intelectuală a grupului de inventatori, din care face parte el și coautorii N. A. Șabala, A. I. Fux, A. V. Cazanji și S. I. Buzu fără consimțământul acestora și fără încheierea unui contract, ceea ce este interzis de lege.

Relevă că, instanța de apel a concluzionat că, din brevetele de invenție anexate la materialele cauzei rezultă că, mașinile au fost inventate de către un grup de autori, iar el nu a probat faptul că, coautorii au primit remunerația la care pretinde și el.

Mai relevă că, conform art. 519 alin. (1) din Codul civil, obligația este divizibilă între mai mulți creditori în cazul în care aceștia sunt îndreptățiți la aceeași prestație din partea debitorului, dar fiecare creditor poate pretinde numai la partea sa din creanță.

Prin referința depusă la data de 27 iunie 2017 Institutul de fitotehnie „Porumbeni” a solicitat respingerea recursului ca inadmisibil.

În conformitate cu art. 434 alin. (1) din Codul de procedură civilă, recursul se declară în termen de 2 luni de la data comunicării hotărârii sau deciziei integrale.

Completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție consideră că, recursul a fost declarat în termen, or, din materialele cauzei nu poate fi stabilit cu certitudine momentul comunicării deciziei contestate pentru a determina respectarea termenului de declarare a recursului.

Examinând temeiurile recursului în raport cu materialele pricinii civile, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție consideră că, recursul este inadmisibil din următoarele motive.

În conformitate cu art. 432 din Codul de procedură civilă, părțile și alți participanți la proces sunt în drept să declare recurs în cazul în care se invocă încălcarea esențială sau aplicarea eronată a normelor de drept material sau a normelor de drept procedural.

Se consideră că normele de drept material au fost încălcate sau aplicate eronat în cazul în care instanța judecătorească:

- a) nu a aplicat legea care trebuia să fie aplicată;
- b) a aplicat o lege care nu trebuia să fie aplicată;
- c) a interpretat în mod eronat legea;
- d) a aplicat în mod eronat analogia legii sau analogia dreptului.

Se consideră că normele de drept procedural au fost încălcate sau aplicate eronat în cazul în care:

- a) pricina a fost judecată de un judecător care nu avea dreptul să participe la judecarea ei;
- b) pricina a fost judecată în absența unui participant la proces căruia nu i s-a comunicat locul, data și ora ședinței de judecată;
- c) în judecarea pricinii au fost încălcate regulile privind limba de desfășurare a procesului;
- d) instanța a soluționat problema drepturilor unor persoane care nu au fost implicate în proces;
- e) în dosar lipsește procesul-verbal al ședinței de judecată;
- f) hotărârea a fost pronunțată cu încălcarea competenței jurisdicționale.

Săvârșirea altor încălcări decât cele indicate la alin. (3) constituie temei de declarare a recursului doar în cazul și în măsura în care acestea au dus sau ar fi putut duce la soluționarea greșită a pricinii sau în cazul în care instanța de recurs consideră că aprecierea probelor de către instanța judecătorească a fost arbitrară, sau în cazul în care erorile comise au dus la încălcarea drepturilor și libertăților fundamentale ale omului.

Temeiurile prevăzute la alin. (3) se iau în considerare de către instanță din oficiu și în toate cazurile.

În conformitate cu art. 433 lit. a) din Codul de procedură civilă, cererea de recurs se consideră inadmisibilă în cazul în care recursul nu se încadrează în temeiurile prevăzute la art. 432 alin.(2), (3) și (4);

Completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție consideră că, recursul declarat de către Efim Carauș nu se încadrează în temeiurile prevăzute la art. 432 alin. (2), (3) și (4) CPC.

Prin urmare, argumentele invocate în recurs nu denotă încălcarea esențială sau aplicarea eronată a normelor de drept material sau a normelor de drept procedural de către instanța de apel, respectiv, nu constituie temei de casare a deciziei recurate.

Or, recursul exercitat conform secțiunii a II-a are caracter devolutiv numai asupra problemelor de drept material și procedural, verificându-se numai legalitatea deciziei, dar nu și temeinicia ei în fapt.

În acest context, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție menționează și faptul că, procedura admisibilității constă în verificarea faptului dacă motivele invocate în recurs se încadrează în cele prevăzute în art. 432 alin. (2), (3) și (4) CPC.

Totodată, completul Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție relevă că, conform jurisprudenței CEDO, recursurile trebuie să fie efective, adică să fie capabile să ofere îndreptarea situației prezentate în cerere, la fel recursul trebuie să posede puterea de a îndrepta în mod direct starea de lucruri (cauza Purcell contra Irlandei, 16 aprilie 1991), pe când în recursul declarat de către Efim Carauș, asemenea aspecte nu se regăsesc.

Astfel, din considerentele menționate, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție ajunge la concluzia de a considera recursul lui Efim Carauș ca inadmisibil.

În conformitate cu art. art. 269-270, 431 alin. (2), 433 lit. a), art. 440 alin. (1) CPC, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție,

d i s p u n e:

Recursul declarat de către Efim Carauș se consideră inadmisibil.
Încheierea este irevocabilă.

Președintele completului,
judecătorul

Iulia Sîrcu

Judecătorii

Luiza Gafton

Mariana Pitic